

Kunden kan be om en tolk för en annan funktionsnedsättningskategori

Folkpensionsanstalten, Juridiska enheten
Handikappförmånsgruppen

Kela|Fpa^H

Varför ordnas tolkning enligt funktionsnedsättning?

- FPA upphandlar tolktjänsterna hos utomstående serviceproducenter genom anbudsförfarande (lagen om offentlig upphandling och koncession, 1397/2016).
- Vid upphandlingen ställde FPA minimikrav på tolkarnas utbildning och kompetens för att säkerställa kvalitativ tolkning.
- De läroanstalter som utbildar tolkar i Finland ansvarar primärt för vilket lärostoff som ska behärskas av de tolkar som producerar tolktjänst för personer med syn- och hörselskada, hörselskada eller talskada.
- De krav på utbildning och kompetens i anknytning till kvaliteten på tolkningen som FPA ställde har baserat sig på de uppgifter som erhållits av de läroanstalter som utbildar tolkar och av FPA:s verkställande enheter.
- FPA har avtalat med serviceproducenterna om vilken typ av tolkning de erbjuder och enligt vilka funktionsnedsättningar. FPA kan inte förplikta serviceproducenterna att tillhandahålla tolkning med sådana metoder i fråga om vilka producenten saknar kompetens.

Kunden kan inte själv välja vem som tolkar eftersom ...

- Kunden inte har subjektiv rätt att ansöka om eller välja att tolkningen erbjuds av en viss serviceproducent.
- Producenterna fastställs enligt upphandlingen och tjänsten ordnas som närservice så nära kunden som möjligt.
- Som närservice betraktas tolkningstjänst när tolkens resor tar i genomsnitt 1–1,5 timmar i en riktning eller resan är ca. 100–150 km i en riktning eller mindre.
- För de kunder som har rätt till tolktjänst bildas ett område inom vilket servicen ordnas. Det kallas närserviceområde.
- Kunden kan välja om tjänsten ska ordnas inom det här området med eller utan tolklista.

Hur beaktas kundens behov och önskemål?

- När tolktjänst ordnas ska FPA beakta kundens önskemål, åsikter, intresse och individuella behov.
- Kunden kan välja om tjänsten ska ordnas med eller utan tolklista.
- På kundens tolklista kan man ta med tolkar som har godkänts för att erbjuda tolktjänst för kunder med en viss typ av funktionsnedsättning.
- Kunden kan alltså önska att få sådana tolkar med på listan som behärskar de kommunikationsmetoder som kunden använder.
- Kunden kan också namnge tolkar till exempel för arbete eller hobbyer.
- FPA gör upp tolklistan tillsammans med kunden och syftet med listan är att svara mot kundens behov av tolkning på ett övergripande sätt.

När kan man anlita en tolk för en annan funktionsnedsättningskategori?

- Om en tolktjänstkund med talskada, hörselskada eller syn- och hörselskada inte får en tolk för sin funktionsnedsättningskategori för sin beställning, kan FPA utreda om en tolk för en annan funktionsnedsättningskategori är ledig.
- Kunden ska själv be att FPA utreder om det finns lediga tolkar.
- En tolk för en annan funktionsnedsättningskategori kan endast förmedlas för enstaka uppdrag.
- Tjänsten kan inte i sin helhet eller upprepade gånger ordnas så att man anlitar tolkar för en annan funktionsnedsättningskategori.
- En tolk för en annan funktionsnedsättningskategori kan inte tas med på kundens tolklista.
- I enlighet med de yrkesetiska principerna för tolkar är det frivilligt för tolken att ta emot den här typen av uppdrag.

Varför görs den här ändringen?

- Ändringen grundar sig på beslut från diskriminerings- och jämställdhetsnämnden och Helsingfors förvaltningsdomstol.
- Enligt nämnden har kravet på tolkens utbildning i enskilda fall lett till att den sökande inte alls fått tolkning och FPA har trots kundens begäran inte heller utrett om någon tolk för en annan funktionsnedsättningskategori skulle ha varit tillgänglig.
- Nämnden har ansett att det krav som ställts på tolken inte varit flexibelt och att man härvid inte har beaktat de individuella behoven hos personer med syn- och hörselskada i enskilda tolkningssituationer.
- Besluten gällde en kund med syn- och hörselskada, men FPA tillämpar anvisningen också i fråga om kunder med hörselskada eller talskada.

Vad ändras, vad ändras inte?

- Den grundläggande tjänsten för kunden förblir oförändrad.
- Förändringen har betydelse endast om ingen tolk hittas för kundens beställning och det ser ut att kunden kan bli helt utan tolkning.
- I sådana situationer kan kunden be FPA utreda om någon tolk för en annan funktionsnedsättningskategori är ledig.

Hur ska kunden göra?

- Om FPA meddelar att ingen ledig tolk finns för kundens beställning, kan kunden be FPA ta fram en tolk för en annan funktionsnedsättningskategori.
- Begäran ska framställas separat för varje beställning.
- Kunden ska skriftligen bekräfta för FPA att han eller hon i tolkningssituationen i fråga kan använda också andra tolkningsmetoder än de som gäller för den egna funktionsnedsättningen.

Exempel: FPA meddelar att ingen tolk har hittats för kundens beställning. Kunden, som har en syn- och hörselskada, meddelar FPA att han för tolkningsuppdraget i fråga inte behöver handledning, beskrivning, taktilt tecknande eller annan specialkompetens i fråga om tolkning för personer med syn- och hörselskada utan han kan i den här situationen anlita en tolk som använder metoder som är avsedda för personer med hörselskada.

Vad ska kunden beakta?

- Kunden kan önska en namngiven tolk i situationer då man försöker hitta en tolk för en annan funktionsnedsättningskategori för kundens beställning.
- FPA kan i sådana situationer endast ordna tjänsten genom att anlita en tolk som har godkänts för att erbjuda tjänsten med metoden i fråga.
- Tolken kan alltså endast använda den tolkningsmetod för vilken tolken har godkänts vid upphandlingen.

Exempel: Ingen tolk har hittats för kundens beställning. Kunden har en syn- och hörselskada. Kunden meddelar FPA skriftligen att han också kan tänka sig en tolk för kunder med hörselskada och att han inte behöver till exempel taktilt tecknande för uppdraget i fråga. Kunden önskar en namngiven tolk och FPA kopplar tolken till kundens beställning. Tolken kan inte tolka t.ex. genom taktilt tecknande utan använder de metoder som avtalats med FPA.

Utgångspunkter vid ordnande av tolktjänst

- FPA ordnar tolktjänst för personer med funktionsnedsättning i enlighet med lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010).
- Personer med syn- och hörselskada, hörselskada eller talskada som på grund av sin funktionsnedsättning behöver tolkning för att kunna arbeta, studera, sköta ärenden, vara samhällligt delaktiga, för hobbyn eller rekreation har rätt till tolktjänst som ordnas av FPA.
- FPA kan ordna tolktjänst
  - genom att själv producera tjänsten eller
  - genom att upphandla den hos andra serviceproducenter.
- FPA ska ordna tolktjänst på det sätt som helhetsekonomiskt är mest fördelaktigt med beaktande av kundernas individuella behov.
- Vidare förutsätter lagen att när tolktjänst ordnas ska FPA beakta kundernas önskemål, åsikter, intresse och individuella behov samt deras modersmål och kulturella bakgrund.

Tack!

Närmare information vatu@kela.fi

Kela|Fpa